

(۶)

بلنسیه

امروز «بلنسیه» بعد از «مادرید» و «برسلونه» سومین شهر اسپانیا است «بلنسیه» شهری بزرگ است، میدان‌های وسیع و خیابان‌های طولانی، بخش‌های آنرا از هم جدا می‌سازد. این شهر در یک منطقه کشاورزی و صنعتی اسپانیا واقع در سواحل جنوب غربی دریای مدیترانه است و با «مادرید» پایتخت کنونی اسپانیا ۴۹۰ کیلومتر فاصله دارد و دارای بیش از نیم میلیون جمعیت است.

«بلنسیه» در سال ۶۳۶ هجری مطابق ۱۲۳۸ میلادی از تصرف دولت اسلامی بیرون آمد و بدست مسیحیان افتاد. این شهر در ایام درخشان تمدن اسلامی در اسپانیا، یکی از بزرگترین پایگاه‌های اسلامی اسپانیا بود، و تا نیمه قرن سیزدهم میلادی نیز شکل اسلامی خود را حفظ کرده بود.

با اینکه «بلنسیه» بعد از سقوط آن بدست مسیحیان تا سال ۱۴۹۲ میلادی از بزرگترین مراکز تجمع اعراب مسلمانان بود که جبراً کیش مسیحی را پذیرفته بودند، ولی شایعاً امروز هیچگونه اثری از مسلمانان و اعراب مسیحی شده بعدی را در «بلنسیه» نمی‌بینید!

از جمله چیزهایی که در «بلنسیه» جلب نظر میکند نام یکی از خیابانها بنام خیابان درصافه است Calle, De, Razafa این اسم عربی ما را یاد «رصافه» معروف قرطبه می‌اندازد و مسلم است که در زمان تسلط حکومت اسلامی محله‌ای بنام «رصافه» در «بلنسیه» وجود داشته است

آثار اسلامی بلنسیه

امروز چیزی از آثار اسلامی در شهر «بلنسیه» باقی نمانده است فقط بقایای حمامی از آن زمان نزدیک کلیسای بزرگ شهر واقع در یک خیابان کوچک شهر بنام «خیابان حمام‌های امیرال» وجود دارد که امروز داخل یک منزل است. در نزدیک این تنها یادگار دوران اسلامی بلنسیه، امروز حمام‌های جدیدی ساخته‌اند.

یکی از ساختمان‌های جالب و قدیمی بلنسیه کلیسای بزرگ آنست. قبل از فتح اسپانیا بدست مسلمانان در جای این کلیسا، کلیسای قدیم وزیگت‌ها بود که مسلمین آنرا بصورت مسجد درآوردند.

در سال ۱۰۹۵ میلادی که که بمبادور، شهر را فتح کرد شکل مسجدا را بهم زد و مجددا آنرا بصورت کلیسا در آورد، ولی پس از آنکه « بلنسیه » برای دومین بار به تصرف مسلمانان درآمد، کلیسا نیز مسجد شد؛ آنگاه در سنه ۱۲۳۸ میلادی که «خامی اول» پادشاه آراگون، بلنسیه را از دست مسلمانان بیرون آورد مسجد جامع بصورت کلیسای کنونی تغییر شکل یافت.

«بلنسیه» یکی از مراکز فرهنگی اسپانیا است. دانشگاه قدیمی آن به پنج قرن بازگشت میکند. موزه‌ای به نام «اسناد مملکت بلنسیه» در این شهر است که بسیاری از اسناد مربوط به اعرابی که بعد از سقوط شهر به اجبار قبول کیش مسیحی نمودند و چگونگی رفتار و محکمه تفتیش عقاید نسبت به آنان، در آن نگهداری می‌شود.

از مطالعه برخی از آنها بدست می‌آید که در سال ۱۵۶۳ مسلمانان نومسیحی به دستور فیلیپ دوم از حمل اسلحه ممنوع شده بودند (این موضوع بخوبی می‌رساند که پادشاه مسیحی اطمینانی به مسیحیت مسلمانان نداشته و میدانسته که آنها بمیل قبول کیش مسیحی ننموده‌اند - مترجم)

« بلنسیه » بعد از سقوط کامل اسپانیا بدست مسیحیان نیز از بزرگترین مراکز تجمع مسلمانان مسیحی شده بود .

در نزدیکی اسکله واقع در شمال شهر قلعه‌ای وجود دارد که امپراطور « شارلکان » برای دفاع شهر از حملات امیر البحرترکان عثمانی خیرالدین بارباروس بنا کرده بود . امیر البحرترک طی حملات خود به « بلنسیه » مسلمانان مسیحی نمای شهر را یاری میکرد تا بتوانند از مظالم محکمه تفتیش عقاید اسپانیا و آن محاکمه و حشتناک فرار نموده جان خویش را نجات دهند .

مرسیه

MURCIA

«مرسیه» امروز از شهرهای بزرگ اسپانیا و در شمار اشبیلیه و قرطبه است. مرسیه مرکز یکی از استانهای اسپانیا است که بهمین نام معروف است . این شهر در نقطه سرسبزی واقع در دره « شقوره » است . نهر معروف « شقوره » segura از وسط آن میگذرد . مرسیه بعکس بلنسیه شهری قدیمی است چه از حیث سبک معماری و چه از لحاظ خیابان ها و میدان های آن ، هنوز بهمان طرز قدیم باقی است بیشتر ساختمانهای آن دو طبقه و سه طبقه است و هم اکنون در حدود سیصد هزار جمعیت دارد .

مرسیه در سال ۶۲۰ هجری سقوط کرد و بدست مسیحیان اسپانیا افتاد ، مع الوصف همیشه

قیافه قرون وسطائی خود را حفظ کرده است . امروز در « مرسیه » از آثار اسلامی اثری باقی نمانده ، و از حصارها و دروازه‌ها و قلمه‌ها و قصرهای آن چیزی بر جای نیست . فقط بعضی از آثار حمام‌های عربی و ابنیه قدیمی بیادگار مانده است که آنهم از دست می‌رود ، چنانکه کلیسای بزرگ مرسیه ، بر جای مسجد جامع مسلمین نباشده است .

سرقسطه

ZARAGOZA

« سرقسطه » در روزگار تسلط مسلمانان ، مرکز ناحیه شمالی اسپانیای اسلامی بود ، و در قرن‌های دوم و سوم هجری پایگاه انقلاب و شورش بر ضد حکومت مرکزی « قرطبه » بشمار می‌رفت .

بعد از آنکه دوران خلافت اموی در اسپانیا بسر رسید و « اندلس » بصورت مملوک الطوائف درآمد ، سرقسطه مرکز امیرنشین یا کشور نیرومند « بنی‌هود » بود . فرمانروایان این دو دمان اسلامی از سال ۱۰۳۹ میلادی تا سقوط شهر بدست « الفونس اول » پادشاه « اراگون » در سنه ۱۱۱۸-۵۵۱۲) بر « سرقسطه » حکم می‌راندند .

از آنجا که « سرقسطه » در شمال واقع بود و از قلب مملکت اسلامی اسپانیا فاصله داشت و به پایگاه‌های مسیحی نزدیک بود ، و زودتر از بقیه نقاط اسپانیا بدست مسیحیان افتاد ، آثار تمدن اسلامی آن هم قبل از سایر نقاط از میان رفت .

« سرقسطه » در قرن دوازدهم میلادی ، یک شهر مسیحی اسپانیا بود و امروز ما آنرا یک شهر جدید اروپائی می‌بینیم که بکلی قیافه قرون وسطائی خود را از دست داده است . باینکه شهرهائی امثال « اشبیلیه » و « سلیطله » و « برغش » هنوز شکل قدیمی خود را حفظ کرده است .

« سرقسطه » شهری بزرگ و دارای خیابان‌ها و میدان‌های وسیع و ساختمان‌های پر شکوه و مرتفع است . رودخانه « ایبر » از وسط آن می‌گذرد . پلی رومی بسبک معماری اسلامی بر روی آن بسته اند که بقرن پانزدهم میلادی بازگشت می‌کند .

قبلا خاطر نشان ساختیم که « سرقسطه » آثار اسلامی خود را از دست داده است ، باین وصف برخی آثار هنوز بر جای مانده است که باید از آنها یاد کنیم .

قصر الجعفریه

این بنای تاریخی هم اکنون نیز میان اهالی اسپانیا بهمین نام معروف است **Palacio Aljaferia** قصر الجعفریه امروز آثار مهمات است و جز به اجازه فرمانده سپاه شهر نمیتوان قدم به آنجا گذاشت

این بنای عظیم در مشرق « سرقسطه » در سمت راست رودخانه « ایبر » واقع است. این بنا که از ازمینه قدیمی اندلس است ، بعد از سقوط اسپانیا بدست مسیحیان تغییرات و اضافاتی در آن بعمل آوردند و بنظر میرسد که این بنا مشتمل بر قلعه و قصری بوده است ساختمان آن بقرن نهم میلادی بازگشت میکند . امروز در این بنا آثار معماری اعصار مختلفی بچشم می خورد .

سبک معماری اسلامی در قلعه « الجعفریه » بطرز شرقی دیده میشود . بقایای مسجدی که تا کنون هم در درون این بنای تاریخی باقی است ، بادو طاق ویژه معماری اسلامی و کتابت کوفی آن هنوز وجود دارد . این مسجد از داخل طعمه حریق شده است و چنانکه می گویند فرانسویان در ایام جنگهای ناپلئون آنرا آتش زدند .

در گوشه این قلعه قصر سلطنتی بوده و بنظر میرسد که آنرا ابو جعفر احمد بن هود حکمران « سرقسطه » ملقب به « المقتدر بالله » بنا کرده است نام اصلی آن نیز دارالسرور بوده است . در سال ۱۴۸۵ میلادی محکمه تفنیش عقاید « ناحیه اراگون » این محل را مرکز خود قرار داد و از آنجا متهمین را برای اعدام و سوزاندن به میدان عمومی شهر می بردند !

قصر الجعفریه از قرن ۱۸ میلادی تا کنون انبار مهمات ارتش بوده است . از آن تاریخ حصارهای قدیمی را منهدم نموده و محسنات و شاهکارهای اسلامی آن را از میان برده اند و رینو دانشمند اسپانیایی در این خصوص مینویسد : « این عمل وحشیانه یکی از زنده ترین کارهایی است که در تاریخ ما روی داده و باعث سرشکستگی ما شده است » .

باقی مانده آثار این قلعه و قصر اسلامی مانند چند تکه از طاقها و نقوش جالب توجه و سر ستونهای آنرا به موزه « مادریده » منتقل ساخته اند و هم اکنون موجود است .

یکی دیگر از یادگارهای دوره اسلامی سرقسطه طاق معروف به العمید است این طاق که امروز بر روی آن يك ساختمان قدیمی دیده میشود ۱۵ متر عرض و ۷ متر ارتفاع دارد ، و جز این طاق چیز دیگری در شهر سرقسطه که حکایت از سابقه اسلامی این شهر کند وجود ندارد .

برخی اسناد و نوشته های عربی متعلق به مسلمانان در ایام بعد از سقوط اسپانیا بدست مسیحیان در کلیسای آنجا هست که همگی اسناد خرید و فروش و قباله های معمول آن زمان است که میان مسلمانان یا آنها و مسیحیان تنظیم شده است . تاریخ بعضی از آنها ۱۴۸۴ و ۱۴۹۶ میلادی است . از این اسناد بدست می آید که مسلمانان در مملکت « اراگون » تا این تاریخ وحتى بعد از سقوط غرناطه همچنان دین خود را حفظ کرده بودند .